

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยในปัจจุบันได้ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนของสังคม สาเหตุสำคัญประการหนึ่งเกิดจากความบกพร่อง ความอ่อนแอ และหย่อนประสิทธิภาพของกลไกด้านการบริหารจัดการในระดับชาติและระดับองค์กร ทั้งในภาครัฐและเอกชน รวมถึงการทุจริตและการกระทำผิดจริยธรรมในวิชาชีพ การล่มสลายของเศรษฐกิจไทยเริ่มต้นเมื่อ พ.ศ. 2539 สาเหตุเกิดสะสมมาหลายปีจากความเลวร้ายทางการปกครองที่ประกอบด้วย การฉ้อราษฎร์บังหลวง การเอาพรคพวกเข้าสวมตำแหน่งงานต่าง ๆ การเล่นพรรคพวกสร้างกลุ่มอิทธิพล และการเลือกปฏิบัติ การบริหารจัดการที่ผิดพลาด เช่น การลงทุนที่ไม่คุ้มค่า การประพฤติปฏิบัติที่สิ้นเปลืองและฟุ่มเฟือย ประสิทธิภาพของงานต่ำ และการผิดวันประกันพ่วง และปัจจัยจำเป็นพื้นฐานไม่เพียงพอ ทั้งปัจจัยทางกายภาพและทรัพยากรบุคคล ทั้งหมดนี้เป็นผลจากการขาดการปกครองที่ดี หรือธรรมาภิบาล ทั้งในส่วนรัฐ บริษัทธุรกิจเอกชน และขององค์การมหาชน (จรัส สุวรรณเวลา, 2553)

สภาพการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในหลายประเทศทางตะวันตกและประเทศคอมมิวนิสต์ ในช่วงทศวรรษ 1960 ทำให้บทบาทของรัฐเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ต่อมาประมาณทศวรรษ 1980 แนวคิดเรื่องธรรมาภิบาลได้รับการกล่าวถึงมากขึ้น เมื่อธนาคารโลกได้เริ่มนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการกำหนดนโยบายกู้เงินกับประเทศกำลังพัฒนาในแถบละตินอเมริกาและแอฟริกา (ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2551) เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศไทย ความตระหนักถึงปัญหาการขาดการปกครองที่ดี หรือการขาดธรรมาภิบาลในการปกครองประเทศเด่นชัดขึ้น แม้ว่าจะมีรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนที่เน้นการปฏิรูประบบการปกครองก็ยังมีกรณีขัดแย้งกันระหว่างผู้ที่พยายามรักษาอำนาจเก่า กับกระแสการเปลี่ยนแปลง ยังไม่เกิดวัฒนธรรมใหม่ที่จะมีการปกครองที่ดีหรือธรรมาภิบาล คงต้องอาศัยเวลาและความพยายามต่อไป น่าจะเป็นห่วงว่าเมื่อเวลาผ่านไปและสภาพวิกฤตลดน้อยถอยลง เราก็จะลืมน และความตั้งใจที่จะสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทยจะถดถอยไปด้วย จนกลับไปสู่สภาพที่จะเกิดวิกฤตครั้งใหม่ได้อีก (จรัส สุวรรณเวลา, 2553)

สำหรับการปกครองประเทศและการอำนวยการธุรกิจเอกชน ตลอดจนบริษัทมหาชนได้มีการพิจารณาดำเนินการอยู่บ้างแล้วที่มุ่งให้เกิดการปกครองที่ดีหรือธรรมาภิบาล แต่สำหรับองค์การมหาชนที่รัฐตั้งขึ้นให้บริการเป็นอิสระ โดยหวังจะให้เป็นการปรับแก้จุดด้อยในการบริหารส่วนราชการ การวางโครงสร้าง การกำกับดูแลที่เป็นอิสระตามอย่างองค์การในประเทศตะวันตกที่มีผู้บริหารสูงสุดเป็นผู้รับผิดชอบองค์การ และมีองค์คณะบุคคลเป็นคณะกรรมการหรือสภาองค์การกำกับดูแลให้เกิดการปกครองตนเองในลักษณะธรรมาภิบาล มุ่งสร้างความถูกต้อง ความโปร่งใส ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง เมื่อจัดตั้งองค์การนั้น ๆ มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ในกฎหมายหรือข้อบังคับ แต่ในการปฏิบัติมีองค์การอยู่ไม่น้อยที่ไม่ได้เกิดการปกครองที่ดีขึ้น เพราะยัง

ขาดแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมในหลายกรณีมีช่องโหว่ที่บางคนนำไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้องจนเกิดผลเสียต่อองค์การ ขณะนี้มีแนวโน้มที่จะจัดให้มีองค์การลักษณะนี้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับบริการสาธารณะต่าง ๆ เช่น โรงพยาบาล สถานศึกษา การสังคมสงเคราะห์ และการจัดการการวิจัย เป็นต้น (จำรัส สุวรรณเวลา, 2553)

อย่างไรก็ตามแนวคิดธรรมาภิบาลได้รับการขานรับจากองค์การระหว่างประเทศหลายแห่งในปี 1996 IMF ได้ส่งเสริมให้ประเทศต่าง ๆ มีธรรมาภิบาล ไม่ว่าจะเป็นหลักนิติธรรม การปรับปรุงประสิทธิภาพและการตรวจสอบได้ในภาครัฐ เพื่อการแก้ปัญหาคอร์รัปชัน โดย IMF เห็นว่าแนวคิดเรื่องธรรมาภิบาลมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับเรื่องคอร์รัปชัน เพราะประเทศที่มีการบริหารจัดการไม่ดี มักจะทำให้เกิดแรงจูงใจในการคอร์รัปชันและทำให้การคอร์รัปชันมีขอบเขตกว้างขวาง (International Monetary Fund: IMF, 2008 อ้างถึงใน ทิววรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2551) ในปัจจุบันแม้รูปแบบการเมืองการปกครองจะเป็นประชาธิปไตยแต่การบริหารจัดการ (Governance) ในความเป็นจริงมิใช่การบริหารจัดการที่ดี แต่เป็นการบริหารจัดการที่เลว หรือ อธรรมาภิบาล (Bad Governance) ก็ย่อมส่งผลกระทบต่อในทางลบต่อรัฐและสังคม ทำให้เกิดวิกฤติเศรษฐกิจขึ้นในปี 2539 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบันเป็นส่วนสำคัญหนึ่งที่เป็นผลมาจาก อธรรมาภิบาล หรือการบริหารจัดการที่ไม่ดีนั่นเอง (วทัญญู ขลิบเงิน, 2550 อ้างถึงใน บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2542)

การบริหารจัดการที่ดีหรือธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นหลักการสำคัญในการพัฒนาราชการไทยในช่วงที่ผ่านมาต้องพิจารณาคำสองคำประกอบกัน คำแรก คือ Governance ซึ่งเป็นเรื่องของการบริหารการปกครอง เดิมนั้นเราคิดว่าภาครัฐเท่านั้นที่ดูแลกิจการบ้านเมือง คิดว่ามีการเลือกตั้ง มีรัฐบาล มีระบบราชการเป็นกลไกทำงาน ซึ่งแนวคิดของการบริหารกิจการบ้านเมืองในยุคปัจจุบันได้เปลี่ยนไปเป็นภาครัฐต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ดำเนินการเอง มีการลดขนาดลง มีการเปิดให้ภาคส่วนอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลกิจการบ้านเมืองมากขึ้น ซึ่งก็ต้องพยายามที่จะหาจุดสมดุลระหว่างกลไกภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม เพื่อเข้ามาร่วมกันดูแลกิจการบ้านเมืองของเรา ส่วนคำที่สอง คือ Good ก็ต้องมีการนิยามว่า “ที่ดี” ของการบริหารกิจการบ้านเมือง คืออะไร คำว่าที่ดีมีขอบเขตกว้างขวางและแตกต่างกันออกไป “ที่ดี” ของนักเศรษฐศาสตร์อาจหมายถึง ความคุ้มค่ามีประสิทธิภาพ “ที่ดี” ของนักบริหาร คือ มีประสิทธิภาพทำงานเสร็จตามเป้าหมาย ทำงานอย่างมีคุณภาพ ประชาชนมีความพึงพอใจ สามารถตรวจสอบได้ หรือเรียกว่าการะับผิดชอบ แต่ “ที่ดี” ตามแนวคิดของนักรัฐศาสตร์ คือ ประชาชนต้องมีส่วนร่วมการทำงานต้องมีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลให้ราชการทำงานเหมือนปลาทองในตู้กระจก คือเห็นการทำงานได้อย่างชัดเจน โปร่งใส มีการกระจายอำนาจ รวมทั้งทำงานตอบสนองความต้องการของประชาชน ช่วยแก้ไขปัญหาประชาชนบรรเทาทุกข์ของประชาชน ส่วน “ที่ดี” ของนักกฎหมายมหาชนมองว่าต้องยึดหลักนิติรัฐ นิติธรรม ซึ่งต้องการให้ฝ่ายปกครองปฏิบัติตามหลักกฎหมาย เมื่อใดที่ฝ่ายปกครองใช้กฎหมายเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดก็จะกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนไม่ต้องการให้มีการเลือกปฏิบัติ มีความยุติธรรมเสมอภาคกัน (ทศพร ศิริสัมพันธ์, 2550)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ซึ่งจะใช้ใน ช่วง 1 ตุลาคม 2550 - 30 กันยายน 2554 ได้กล่าวถึงทิศทางการพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ว่า

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ได้กำหนดขึ้นบนพื้นฐานการเสริมสร้างทุนของประเทศทั้งทุนทางสังคม ทุนเศรษฐกิจ และทุนทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมให้เข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และมีเป้าหมายด้านธรรมาภิบาล คือ มุ่งให้ธรรมาภิบาลของประเทศดีขึ้น สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลในบริบทไทย (ระบบออนไลน์, 2550) ธรรมาภิบาลเป็นหลักคิดสำหรับการบริหารจัดการที่ดี เพื่อประกันว่าในองค์กรจะไม่มีกรณีฉ้อราษฎร์บังหลวง ไม่ด้อยประสิทธิภาพ ธรรมาภิบาลของสถานศึกษาจะช่วยประกันเรื่องนี้ได้ เพราะที่ผ่านมาการศึกษาของเรามีการโกงกินกันในทุกระดับและไม่มีประสิทธิภาพ (เกษม วัฒนชัย, 2546)

การบริหารงานของส่วนราชการในปัจจุบันยังครอบคลุมไม่ทั่วถึงประชาชนทุกกลุ่ม สถาบันหลักทางสังคมมีบทบาทน้อยในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และพัฒนาศักยภาพคนไทย นอกจากนี้คนไทยยังขาดความตระหนักในการดูแลสุขภาพตนเอง การเข้าถึงบริการทางการศึกษาของกลุ่มความยากจนและผู้ด้อยโอกาสยังไม่ครอบคลุม ขณะที่ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศได้นำวัฒนธรรมอันหลากหลายสู่สังคมไทย หากแต่คนไทยยังมีความรู้ไม่เพียงพอในการเลือกรับและความทันสมัยที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมีผลกระทบต่อวิถีชีวิต ความสัมพันธ์ของคน ชุมชน และทรัพยากรธรรมชาติ (สุวรรณี คำมั่น, 2551) จึงทำให้มีพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2551 มาตรา 5 ระบุว่า “คนพิการมีสิทธิทางการศึกษาดังนี้ 1) ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา 2) เลือกรับบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น 3) ได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล” (ราชกิจจานุเบกษา, 2551)

การขยายบริการทางการศึกษาสำหรับเด็กพิการวัยเรียนให้ทั่วถึงจึงนับว่าเป็นภาระหนัก เพราะรัฐต้องจัดหาทรัพยากรเพิ่มเติมเพื่อจัดการศึกษาและยังต้องสำรวจ กระตุ้น ชักจูงให้ผู้ปกครองยอมรับ และส่งเด็กพิการเข้ารับการศึกษาคำนึงถึงการระดมทรัพยากรและความร่วมมือจากครอบครัว และชุมชน (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2543) ที่กล่าวว่า พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2551 การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้สำคัญที่ทำให้บุคคลได้พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ให้มีความรู้ ความสามารถ พัฒนาความคิด ความประพฤติ บุคลิกลักษณะนิสัยที่เหมาะสม และมีคุณธรรม การศึกษาจึงเป็นการเสริมสร้างศักยภาพของบุคคลให้มีความมั่นคงในการดำรงชีพ เพื่อนำไปสู่ การพัฒนาครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติได้การศึกษาไม่เพียงแต่พัฒนาเฉพาะบุคคลปกติทั่วไปเท่านั้น แต่ยังช่วยส่งเสริมและฟื้นฟูสมรรถภาพความสามารถของบุคคลพิการที่มีความบกพร่อง หรือผู้ที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่าง ๆ ให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อีกทั้งยังมีโอกาสทำงานและดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข ดังนั้นการจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงมิได้มุ่งเน้นเฉพาะบุคคลเพียงกลุ่มเดียว แต่เป็นการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน ซึ่งหมายรวมถึงบุคคลพิการที่มีความบกพร่อง หรือบุคคลที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภทด้วย (นิรัชรินทร์ ชำนาญกิจ, 2551) คนเราทุกคนไม่ว่าจะเป็นคนพิการหรือบุคคลปกติมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาเสมอภาค

ทางโอกาส การมีส่วนร่วมในชุมชน คนพิการเป็นบุคคลกลุ่มใหญ่ที่ยังถูกลิดรอนหรือเพิกเฉยในสิทธิต่าง ๆ อยู่เป็นอันมาก (มลิวลีย์ ธรรมแสง, 2546)

หน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนของประเทศ คือ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาให้ทุกคนมีความพร้อม ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การจัดการศึกษาต้องจัดให้ทั่วถึงสำหรับบุคคล ทุกกลุ่ม ทั้งบุคคลทั่วไป และบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ โดยเฉพาะบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ กลุ่มบุคคลที่มีความพิการหรือมีความบกพร่องในด้านต่าง ๆ เช่น บกพร่องด้านการรับรู้ทางสายตา บกพร่องด้านการได้ยิน บกพร่องด้านร่างกายและสติปัญญา การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลพิการของกระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาจากการทำงานขององค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนหลายแห่ง ซึ่งร่วมกันจัดการศึกษาในหลายรูปแบบ ทั้งในระบบ นอกระบบการศึกษา และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อสนองเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ บุคคลพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2550 – 2554) รวมทั้งกฎหมายและปฏิญญาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บุคคลพิการได้รับบริการทางการศึกษาตรงตามความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคล และสามารถดำรงชีวิตเป็นอิสระได้ในทุกบริบทของสังคมภายใต้นโยบายสังคมไทยไม่ทอดทิ้งกัน และเป็นสังคมที่ปราศจากอุปสรรค (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) นอกจากนี้ยังกำหนดให้การจัดการศึกษาเพื่อบุคคลพิการดำเนินงานโดยสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ซึ่งมีภารกิจในการให้บริการทางการศึกษาและการให้บริการช่วยเหลืออื่น ๆ ทางการศึกษาสำหรับบุคคลพิการ โดยเริ่มจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย รวมถึงเด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล และให้ความร่วมมือกับโรงเรียนของรัฐอื่น ๆ องค์กร หรือมูลนิธิเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ โดยให้การสนับสนุนด้านบุคลากร รูปแบบการจัดการศึกษา เพื่อให้บุคคลพิการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงอย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพิการมีความรู้และทักษะวิชาชีพ ตลอดจนสามารถช่วยเหลือตนเองและอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีคุณภาพเช่นเดียวกับบุคคลปกติ

ปัจจุบันครูเฉพาะทางสำหรับเด็กที่มีความพิการทางร่างกายมีจำนวนลดน้อยลง และส่วนใหญ่เป็นครูอัตราจ้างและโรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับผู้พิการโดยเฉพาะ หรือเรียนร่วมกับเด็กปกติยังขาดความพร้อมในหลายด้าน และการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษยังดำเนินการได้ไม่มากเท่าที่ควร มีหลายหน่วยงานร่วมรับผิดชอบต่างคนต่างทำไม่มีกลไกประสานเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่ชัดเจน ไม่มีองค์ความรู้และงบประมาณที่พอเพียง ไม่มีการสำรวจจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างแท้จริง ขาดเครื่องมือในการคัดกรอง ขาดบุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการสอน ไม่มีหลักสูตรเฉพาะ ยกเว้นหลักสูตรนำร่องที่ได้จากการวิจัย รวมทั้งไม่มีการจัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวให้แก่เด็กที่มีความสามารถพิเศษในโรงเรียนเรียนร่วม ประเด็นที่ยังไม่ได้ดำเนินการต้องเร่งดำเนินการ สนับสนุนให้มีการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาในระดับต่าง ๆ สำหรับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษอย่างหลากหลาย ทั้งนี้ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ และส่งเสริมให้มี การดำเนินงานวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่ม ผู้มีความต้องการพิเศษรวมทั้งด้านการผลิต การพัฒนาสื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553)

ศูนย์การศึกษาพิเศษมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้กับบุคคลพิการ และเป็นหน่วยงานของรัฐ ที่ให้บริการแก่บุคคลพิการโดยตรง แต่ในปัจจุบันพบว่า การให้บริการแก่บุคคลพิการ ยังไม่ทั่วถึง ทำให้ บุคคลพิการไม่ได้รับการพัฒนาศักยภาพมากเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับที่ยังไม่มีการศึกษาสภาพการ บริหารจัดการศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตภาคใต้ จำนวน 14 แห่ง จึงยากต่อการพัฒนาศักยภาพบุคคล พิการผู้วิจัยคิดว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่จะมีการศึกษาสภาพการบริหารจัดการ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำ จังหวัด เขตภาคใต้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและบุคลากร ที่ปฏิบัติงานในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด เขตภาคใต้ เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนงาน ปรับปรุงและพัฒนาการบริหาร จัดการศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด เขตภาคใต้ ให้มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล

จากที่มาและความสำคัญของงานวิจัยดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษา การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด เขตภาคใต้ ตาม องค์ประกอบ 10 ประการ คือ หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการระ ับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความ เสมอภาค และหลักมุ่งเน้นฉันทามติ ของการบริหารงาน 4 ด้าน คือ การบริหารงานทั่วไป การ บริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล ดังที่สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษาให้ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) ได้กล่าวว่าปัญหา การดำเนินการและการให้บริการทางการศึกษาแก่ผู้ด้อยโอกาสยังไม่ทั่วถึง และการส่งเสริมการจัด การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษยังไม่มีกลไกที่ชัดเจนขาดองค์ความรู้เครื่องมือในการ จัดการ ตลอดจนการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีความโปร่งใสเป็นธรรม และ มีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของศูนย์การศึกษาพิเศษเขต การศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด เขตภาคใต้
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของศูนย์การศึกษา พิเศษเขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด เขตภาคใต้ จำแนกตาม ตำแหน่ง เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การฝึกอบรมด้านการศึกษาพิเศษ
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารศูนย์ การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด เขตภาคใต้

สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีสมมติฐานเกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังต่อไปนี้

การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของศูนย์ การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด เขตภาคใต้ มีความแตกต่างกัน ตาม ตำแหน่ง เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การฝึกอบรมด้านการศึกษาพิเศษ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขต 2 จังหวัดยะลา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขต 3 จังหวัดสงขลา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขต 4 จังหวัดตรัง และผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ระนอง กระบี่ พังงา ชุมพร ภูเก็ต สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สตูล พัทลุง ปัตตานี นราธิวาส และ ครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่ปฏิบัติงานในศูนย์การศึกษาพิเศษ เขต 2 จังหวัดยะลา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขต 3 จังหวัดสงขลา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขต 4 จังหวัดตรัง และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด เขตภาคใต้ รวมประชากรจำนวน 303 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยดำเนินการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จของเครจซีและมอร์แกน โดยการแบ่งชั้นและการสุ่มอย่างง่าย จากกลุ่มประชากรคือ ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ เขต 2 จังหวัดยะลา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขต 3 จังหวัดสงขลา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขต 4 จังหวัดตรัง และผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดศูนย์การศึกษาพิเศษ เขต 2 จังหวัดยะลา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขต 3 จังหวัดสงขลา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขต 4 จังหวัดตรัง และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด เขตภาคใต้ จำนวน 14 ศูนย์ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 179 คน จำแนกเป็น

1.2.1 ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน 14 คน

1.2.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน 165 คน

2. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด เขตภาคใต้ โดยใช้ทฤษฎีหลักธรรมาภิบาลตามองค์ประกอบ 10 หลัก คือ หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการระับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักมุ่งเน้นฉันทามติ ของการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานทั่วไป
2. ด้านการบริหารงานวิชาการ
3. ด้านการบริหารงานงบประมาณ
4. ด้านการบริหารงานบุคคล

3. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

3.1.1 ตำแหน่ง

- 1) ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ
- 2) ครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.1.2 เพศ

- 1) เพศชาย
- 2) เพศหญิง

3.1.3 วุฒิการศึกษา

- 1) ต่ำกว่าปริญญาโท
- 2) ปริญญาโทขึ้นไป

3.1.4 ประสบการณ์การฝึกอบรม

- 1) ผ่านการอบรมทางด้านการศึกษาพิเศษ
- 2) ไม่ผ่านการอบรมทางด้านการศึกษาพิเศษ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

การบริหารงาน 4 ด้าน ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด เขตภาคใต้ โดยใช้หลัก
 ธรรมภิบาลตามองค์ประกอบ 10 หลัก ในการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน

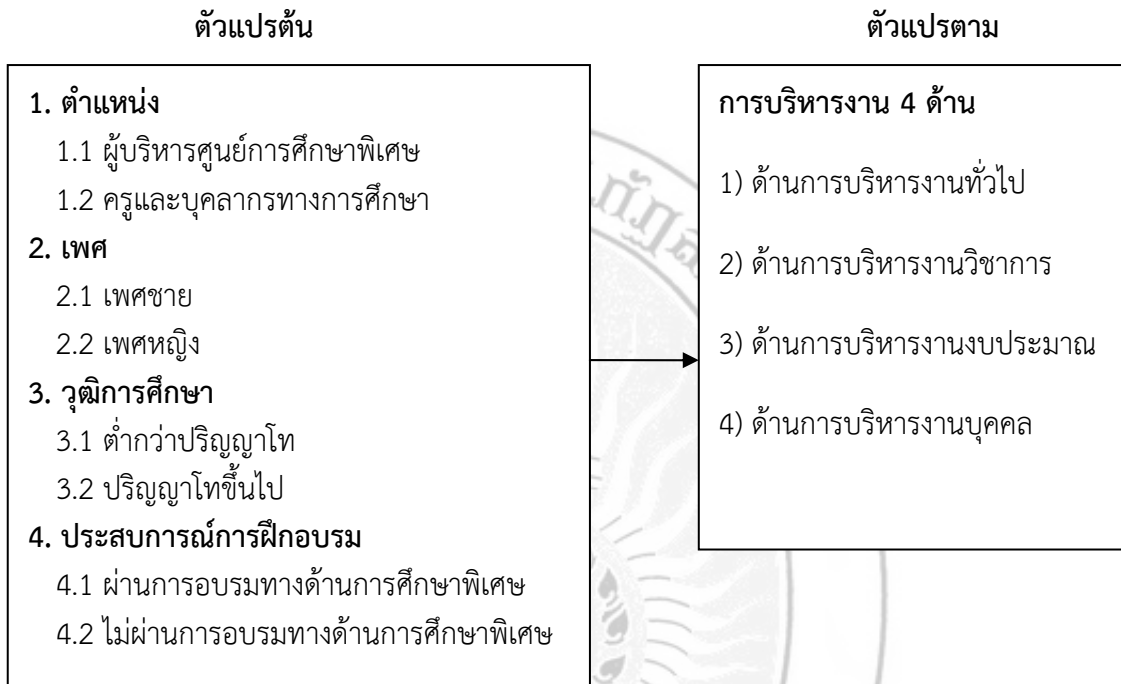
- 1) หลักประสิทธิผล
- 2) หลักประสิทธิภาพ
- 3) หลักการตอบสนอง
- 4) หลักการรับผิดชอบ
- 5) หลักความโปร่งใส
- 6) หลักการมีส่วนร่วม
- 7) หลักการกระจายอำนาจ
- 8) หลักนิติธรรม
- 9) หลักความเสมอภาค
- 10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ

การบริหารงาน 4 ด้าน

- 1) ด้านการบริหารงานทั่วไป
- 2) ด้านการบริหารงานวิชาการ
- 3) ด้านการบริหารงานงบประมาณ
- 4) ด้านการบริหารงานบุคคล

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด เขตภาคใต้ ตามตำแหน่ง เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การฝึกอบรมด้านการศึกษา พิเศษ และลักษณะการบริหารงาน 4 ด้าน ดังแผนภาพกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพการบริหารงานศูนย์การศึกษาพิเศษ หมายถึง การดำเนินงานศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ที่มีหน้าที่วางแผน กำหนดนโยบายและนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติและการวางแผนการจัดการศึกษาพิเศษและจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ ให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการแห่งชาติ และนำนโยบายระดับชาติไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งแบ่งการบริหารงานเป็น 5 ระดับ คือ

- ระดับที่ 1 หมายถึง มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล “ในระดับน้อยที่สุด”
- ระดับที่ 2 หมายถึง มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล “ในระดับน้อย”
- ระดับที่ 3 หมายถึง มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล “ในระดับปานกลาง”
- ระดับที่ 4 หมายถึง มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล “ในระดับมาก”
- ระดับที่ 5 หมายถึง มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล “ในระดับมากที่สุด”

2. การบริหาร หมายถึง การทำงานของคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีการจัดกระบวนการทำงานร่วมกัน โดยใช้ปัจจัยทางการบริหาร ได้แก่ เครื่องมือ เทคโนโลยี และวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานในองค์การทางการศึกษาเป็นไปตามนโยบาย และบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

3. การบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ หมายถึง การดำเนินงานตามภารกิจให้มีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จตามนโยบายที่วางไว้ ผู้บริหารต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์การศึกษาพิเศษ ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างจากการบริหารจัดการในหน่วยงานอื่น ๆ

4. หลักธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารจัดการให้เป็นไปในครรลองธรรม ซึ่งเป็นหลักการทำงานที่มุ่งเน้นการทำงานที่โปร่งใส มีความเป็นธรรม การมีส่วนร่วม มีประสิทธิภาพ และมีความคุ้มค่า รวมถึงความรับผิดชอบต่อผลการกระทำด้วยหลักการที่ถูกต้อง เพื่อประโยชน์ของสังคมและประเทศชาติ ดังที่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้วางกรอบเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้กล่าวไว้ใน “คู่มือการจัดระดับกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” ซึ่งประกอบด้วยหลักการสำคัญ 10 หลัก คือ 1) หลักประสิทธิภาพ 2) หลักประสิทธิผล 3) หลักการตอบสนอง 4) หลักการรับผิดชอบ 5) หลักความโปร่งใส 6) หลักการมีส่วนร่วม 7) หลักการกระจายอำนาจ 8) หลักนิติธรรม 9) หลักความเสมอภาค 10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ

5. การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลตามหลักประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลการปฏิบัติราชการที่บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติราชการตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ รวมถึงสามารถเทียบเคียงกับส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีภารกิจคล้ายคลึงกันและมีผลการปฏิบัติงาน ในระดับชั้นนำของประเทศ เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชนโดยการปฏิบัติราชการจะต้องมีทิศทางยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน มีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐาน รวมถึงมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล

6. การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลตามหลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การบริหารราชการตามแนวทางการกำกับดูแลที่ดีที่มีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานโดยใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสม ให้องค์กรสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุน แรงงาน และระยะเวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติราชการตามภารกิจ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม ประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล

7. การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลตามหลักการตอบสนอง (Responsiveness) หมายถึง การให้บริการที่สามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด และสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองความคาดหวังหรือความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่าง ประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล

8. การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลตามหลักการรับผิดชอบ (Accountability) หมายถึง การแสดงความรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติหน้าที่ และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยความรับผิดชอบนั้นควรอยู่ในระดับที่ สอนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ รวมทั้งการแสดงถึงความสำคัญในการ

รับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล

9. การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลตามหลักความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง กระบวนการเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมา ชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัยและสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอันไม่ต้องห้ามตามกฎหมายได้อย่างเสรี โดยประชาชนสามารถรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่าง ๆ และสามารถตรวจสอบได้ ประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล

10. การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลตามหลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง กระบวนการที่ข้าราชการ ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหาหรือประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิด แนวทาง ร่วมการแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะ หุ้นส่วนการพัฒนา ประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงาน วิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล

11. การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลตามหลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง การถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ทรัพยากร และภารกิจจากส่วนราชการส่วนกลางให้แก่ หน่วยการปกครองอื่น ๆ (ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น) และภาคประชาชนดำเนินการแทนโดยมีอิสระ ตามสมควร รวมถึงการมอบอำนาจและความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่ บุคลากร โดยมุ่งเน้นการสร้างควมพึงพอใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การปรับปรุงกระบวนการ และเพิ่มผลผลิตภาพเพื่อผลการดำเนินงานที่ดีของส่วนราชการ ประกอบด้วย ปัจจัย 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงาน งบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล

12. การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลตามหลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง การใช้ อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงาน ทั่วไป ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล

13. การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลตามหลักความเสมอภาค (Equity) หมายถึง การได้รับ การปฏิบัติและได้รับบริการอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยกด้าน ชายหรือหญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อ ชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา การฝึกอบรม และอื่น ๆ ประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการ บริหารงานบุคคล

14. การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลตามหลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) หมายถึง การหาข้อตกลงทั่วไป ภายในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อตกลงที่เกิดจาก การใช้กระบวนการเพื่อหาข้อคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลที่ได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์ โดยเฉพาะ กลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ซึ่งต้องไม่มีข้อคัดค้านที่ยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญ โดยฉันทามติไม่จำเป็น

ต้องหมายความว่าเห็นพ้องโดยเอกฉันท์ ประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล

15. ขอบข่ายของการบริหาร หมายถึง การดำเนินงานต่าง ๆ ตามหน้าที่ของสถานศึกษาที่ผู้บริหารต้องดำเนินการควบคุมดูแล และจัดการศึกษาตามกรอบงานหลักที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการบริหาร มีขอบข่ายการบริหารงานที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แบ่งโครงสร้างการบริหารงานไว้ 4 ด้าน คือ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคลากร สำหรับงานวิจัยครั้งนี้จะใช้หลักธรรมาภิบาลทั้ง 10 ด้าน มาเป็นแนวทางในการศึกษาการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน

15.1 การบริหารงานทั่วไป หมายถึง การกิจที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบการบริหารองค์การเพื่อให้งานบริการสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา งานประชาสัมพันธ์ชุมชนและประสานงานเครือข่าย งานบริการแนะแนว งานสังคมสงเคราะห์ ตลอดจนงานอื่น ๆ โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ขณะเดียวกันได้เป็นส่วนงานที่รองรับงานบริหารสถานศึกษาที่เหลือทั้งหมด ที่ไม่อาจจะจัดไว้ในพันธกิจการบริหารอีกสามงานที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาคือ งานวิชาการ งานบริหารบุคคล และงานงบประมาณได้ ซึ่งการบริหารงานทั่วไปควรทำหน้าที่เหมือนแม่บ้านสถานศึกษา เป็นเจ้าภาพด้านฐานข้อมูล ประสานงาน ดำเนินงานและติดตามการดำเนินงาน เพื่อให้สถานศึกษามีหน่วยความจำ หน่วยคิด และกำกับการดำเนินงานของสถานศึกษา แต่ไม่ใช่ฝ่ายบริหารสถานศึกษา

15.2 การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษา และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ซึ่งเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าจะสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา และเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับของสถานศึกษา

15.3 การบริหารงานงบประมาณ หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดทำและเสนอของบประมาณ จัดสรรงบประมาณ ตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล รายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินการ ตลอดจนการบริหารการเงิน การบัญชี การพัสดุและสินทรัพย์ ซึ่งเป็นอีกงานหนึ่งที่กำหนดให้มีการกระจายอำนาจ เพื่อมุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการให้มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการบริหารงานงบประมาณ ดังนั้นความรู้ ความเข้าใจและการปฏิบัติการในการบริหารงบประมาณจึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสมัยใหม่ต้องใส่ใจเรียนรู้ และเตรียมการที่จะรับผิดชอบงานด้านนี้

15.4 การบริหารงานบุคลากร หมายถึง การจัดการและการดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับการวางแผนนโยบายและโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตัวบุคคล เริ่มตั้งแต่การคัดเลือกบุคคล การพัฒนาบุคคลที่มีอยู่แล้วไปจนถึงการออกจากงาน โดยให้ได้บุคคลที่มีประสิทธิภาพและมีศักยภาพในการปฏิบัติงานตาม

หน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายขององค์การ และได้ผลงานที่มีทั้งปริมาณและคุณภาพ

16. ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด หมายถึง หน่วยงานที่ให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention) พื้นฟู เตรียมความพร้อมเด็กพิการทุกประเภท เพื่อการส่งต่อไปยังโรงเรียนหรือ สถานบริการที่เหมาะสมกับเด็ก อีกทั้งบริการวิชาการ บริการและความช่วยเหลืออื่น ๆ ซึ่งมีศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา จำนวน 13 แห่ง ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด จำนวน 63 แห่ง ครอบคลุมทุกจังหวัด ทั่วประเทศ และมีศูนย์การศึกษาพิเศษของมหาวิทยาลัยราชภัฏอีก 6 แห่ง อยู่ในภูมิภาคต่างๆ

17. บุคคลที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา หมายถึง บุคคลที่มีความบกพร่องและมีความต้องการพิเศษทางการศึกษา 9 ประเภท ได้แก่ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ บุคคลออทิสติก บุคคลที่มีความบกพร่องซ้ำซ้อน

18. ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด หมายถึง ข้าราชการครู ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด

19. ครูและบุคลากรทางการศึกษา หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติงานในศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด หน้าที่ต่าง ๆ เช่น ครูการศึกษาพิเศษ ครูพี่เลี้ยง หรือผู้ที่เตรียมความพร้อมให้บุคคลพิการทุกประเภท เจ้าหน้าที่ธุรการ เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี ตลอดจนงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากภารกิจศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด เขตภาคใต้ จำนวน 14 จังหวัด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด เขตภาคใต้
2. ได้ข้อมูลในการแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด เขตภาคใต้ จำแนกตามตำแหน่ง เพศ วุฒิกการศึกษา และประสบการณ์การฝึกอบรมด้านการศึกษาพิเศษ
3. ได้ข้อเสนอแนะในการบริหารงานศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด เขตภาคใต้ เพื่อหาวิธีการช่วยเหลือและสนับสนุนให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับความต้องการจำเป็นของบุคคลพิการ และบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ ตลอดจนผู้ดูแลบุคคลพิการ และบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ
4. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง จะได้นำข้อมูลไปวางแผนงาน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด เขตภาคใต้ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล